

ԾՆՆԴԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

(ԲԵԹՂԵՀԷՄ ԵՐԹԱԼ ԶՈՒԶՈՂ ՀՈՎԻՒՐ)

Հրեշտակներն ու երկնային զօրութիւնները լոյսերով ու քաղցր երգեցողութեամբ երկինքը կենդանացնելէ վերջ, մեկնած էին: Հովիւները լոկ, իրենց ոչխարներուն հետ կեցած ամսոյն աստղի լոյսին տակ, տակաւին կը նայէին հեռուն, բլուրներէն անդին, ուր մեծ աստղ մը ինքզինքը կ'այրէր: Անոնց աչքերը մութին մէջէն կրակ կ'առնէին, հեռուններէն տակաւին բխող մեղեդիներուն թևով:

«Բեթղեհէմ երթանք, ըսաւ հովիւններէն ատրէցը, տեսնելու համար այս հրաշալի իրողութիւններուն արդիւնքը, զոր երկինքը կը բանայ մեր աչքերուն առջև այս գիշեր, որդարութեան, բարութեան, սիրոյ և խաղաղութեան պատգամներուն կենդանակերպը աշխարհ զրկելով, աստղերու և հրեշտակներու միաձուլ հանդէսի մը մէջ, յորդումի հանելու չափ այս գիշերը, իր անհունաստիւթեամբ սողաւորտով»:

Դաւթի քաղաքը, հեռուն, բլուրի մը բարձունքին՝ կը ցնծար, նորանշոյլ աստղի շողերովը պատմուճառնաւ: Անոյց խորերէն մոգեր և արքաներ ճամբայ կ'իյնային, ստաշխով ու սկիով բեռնաւոր, խաղաղակեցաւ համար ծնող մանկան վայրը:

Հովիւները կը պատրաստուէին մեկնելու, սակայն անոնցմէ մին, որ Ամովս կը կոչուէր, կռթնած իր գաւազանին, լուռ և անտարբեր, չէր ուզեր շարժիլ: «Երթանք, ըսաւ հովիւններէն ամենէն ատրէցը, տեսէք, հա լոյսը կը շառնայ քաղաքին վրայ, պատուելով հորիզոնը, և աստղերու սկիի փռին կը բարձրանայ արքայավար երիվարներու սմբակներուն վերեւ»:

Սակայն Ամովսը ժխտական շարժեց իր գլուխը և չուզեց ընկերանալ մեկնելու պատրաստ հովիւներուն:

Յետոյ, յանկարծ, լսուեցաւ քաղցր ու խորունկ ձայն մը, երկնքէն ու երկրէն բխող, որ կ'ըսէր. «Այսօր մարդոց համար Փրկիչ մը ծնաւ Դաւթի քաղաքին մէջ, և Անոր փառքն է որ կը շողայ երկնքին վրայ»:

«Երթանք, ըսին հովիւները Ամովսին, չե՞ս լսեր հրեշտակին ձայնը որ նոր Փրկիչ ծննդեան բարի լուրը կ'աւետէ մեզի»:

«Ոչինչ կը լսեմ ես, ըսաւ Ամովս, հոգիս լուռ է և անարձագանգ, ամառուն երկնքին պէս»:

Սրտմտեցաւ ատրէց հովիւը ընկերոջ այս անտարբերութեանը համար, ու ըսաւ. «Դուն աչքերովդ տեսար երկնային զօրութիւնները և ականջներովդ լսեցիր անոնց քաղցր համերգը, որոնք Տիրոջ փառքը կ'երգէին բարձունքներու մէջ և երկրի վրայ»:

Հովիւներէն ուրիշ մը հեգնանքով ըսաւ. «Որքան տառն որ երկինքը չէ փլած և լեռները կը պահեն իրենց տեղը, Ամովս պիտի չուզէ համոզուիլ եղածին: Անիկա տաւի մեծ ու եղերակաւ ասպոցոյց մը կ'ուզէ, քան Աստուծոյ ձայնը»:

Ամովս տաւի խոր խրելով իր գաւազանը հողին մէջ և կռթնելով անոր, ըսաւ. «Ես կ'ուզեմ լսել ձայն մը որ իմ ականջիս մըմեջէր ձեր ըսածը»:

«Ի՞նչ կ'ուզէիր որ այդ ձայնը ըսէր ականջիդ, խնդացին միւս հովիւները, թէ դուն փաքիկ հովիւն ես հարիւրնոց հօտին»:

Ամովս չկրցաւ զսպիլ իր գայրոյթը և պառթկաց. «Ես փրկիչն ու պահապանն եմ իմ ոչխարներուս, չէ՞ք տեսներ անոնց աչքերուն մէջ ևս կայ սարսափը հրեշտակներուն և զարմանքը երկնային երեւոյթներուն: Աստուած շատ զբաղած է Բեթղեհէմի մէջ, և ժամանակ չունի մեր ոչխարներով հետաքրքրուելու»:

Ճիշդ այդ պահուն, տեսան հեռուն մարդու մը մօտենալը իրենց: Հովիւները զարմանքով նկատեցին որ շունները չէին հաչեր եկողին վրայ: Եկողը ափզոյն ձերունի մըն էր, որ գաւազանի օժանդակութեամբ հազիւ կը քալէր: Օտարականը իրենց մօտեցաւ և կրակ ու կաթ խնդրեց իր նորածին գաւազին և անոր մօրը համար:

Հովիւները իրենց ունեցած կրակէն բաժին հանել ուզեցին իրեն: «Ո՞ւր լեցնենք կրակը զոր կը խնդրես», ըսին ձերունիին: Ան իր վերարկաւին փէշը ներկայացուց: Երբ հովիւները անոր մէջ լեցուցին կրակը, զարմանքով տեսան որ

փէշը չէր այրեր: Յետոյ իրեն տուին կաթ և հաց և ճամբու դրին զինքը:

Ամովս երկար նայեցաւ մեկնողին ետեւէն, սակայն մնաց իր տեղը անշարժ:

Երբունիին մեկնելէն վերջ, հովիւները հետեւեցան իրեն և գացին Բեթղեհէմ: Ամովս շրջեցաւ հօտին մէջ և ջանաց հանդարտեցնել ոչխարները, որոնք արտակարգ զգացումէ մը համակուած, անսովոր շարժումներ կը փորձէին, ուկանջնին լարած հեռուն, կասկածոտ սպասումի մը մէջ:

Առտուան դէմ հովիւները վերադարձան, և Ամովսին պատմեցին մտերի մէջ ծնած Մանկան մասին:

Անոնք տեսած էին իրեւ տխու ծառայող այրի մը ազօտ լոյսին մէջ, երիտասարդ կին մը որ լուռ քաղցրութեամբ իր նորածինը կը դիտէր: Տակաւ բացուող մութին մէջ, հովիւները նշմարած էին նաեւ այն ծերունին, որ իրենցմէ կաթ, հաց և կրակ ընդունած էր:

Երբ վերջացուցին իրենց տեսածներուն նկարագրութիւնը, ըսին Ամովսին. «Իսկ դուն ի՞նչ ըրիր հոս, ոչխարներուդ բոլը նստած»:

Ամովս ուրախութեամբ ըսաւ անոնց, թէ այժմ իր հարիւր ոչխարներու թիւը հարիւր մէկի բարձրացած է, և անոնց ցուցուց նոր ծնած ճերմակ գառնուկը:

«Այս նորածին գառնուկին համար դուն լսեցի՞ր որեւէ երկնային ձայն», ըսաւ տարեց հովիւը Ամովսին:

Ամովս շարժեց իր գլուխը և ժպտեցաւ: Սակայն հովիւները իր դէմքին վրայ տեսան զարմանալի պայծառութիւն մը, ճիշդ նման անոր՝ զոր տեսած էին նորածին Մանկան մօրը դէմքին վրայ:

«Ձեր երթալէն վերջ, ըսաւ Ամովս, ես լսեցի ձայնը, և անկէ յետոյ ծնաւ այս գառնուկը»:

Հազիւ Ամովսը վերջացուցած էր իր խօսքը, անոնք բոլորը նշմարեցին որ լուսակապոյտ երկնքին մէջ աստղը փշուր կը տարաղնուէր, գրելու համար դարերով սպասուած կախարդական պատգամը, զոր իրենք չէին կրնար կարդալ սակայն:

Ե.

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՆԱԽԱՎԿԱՅ

Ստեփանոս քրիստոնէութեան նախափական է, ինչպէս նաեւ անոր եօթը նախասարկաւագներէն մին: Երբ Եկեղեցւոյ մէջ հաւատացեալներուն թիւը աճեցաւ, առաքեալներու զբաղումը բազմապատկուեցաւ, և այդ իսկ պատճառաւ գործերու բաժանում ընել անհրաժեշտութիւն մը դարձաւ:

Առաքեալներուն պաշտօնն էր ընդհանրապէս աղօթել և բարոյել: Այս երկու կարեւոր գործերէ զուրս կային ուրիշ երկրորդական պաշտօններ ևս, զոր օրինակ՝ սեղանին սպասաւորել, աղքատներուն նպաստ բաշխել, այրիներուն և չքաւորներուն հոգ տանիլ և այլն: Առաքեալներ իրենց կարեւոր պաշտօնը ձգելով չէին կրնար զբաղիլ այս գործերով: Հետեւաբար կարօտ դասակարգին հոգատարութիւնը լման տեղի չէր ունենար, մանաւանդ հելլէնախօս քրիստոնեաներուն աղքատները անխնամ կը մնային:

Յունախօս քրիստոնեաներ դիտողութիւն ըրին այս մասին և հարցը առաքեալներու նկատողութեան յանձնեցին: Առաքեալներն ալ զայն հաւատացեալներու ժողովին բերին, և անոնց հետ համախորհուրդ՝ ընտրեցին եօթը հելլէնախօս պաշտօնեաներ, որոնք կոչուեցան առաքեալներու գործակիցներ, սաբկուալ անունի ներքեւ:

Այս սարկաւագներուն ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ առաքեալներու և հաւատացեալներու միաձայն հաւանութեամբ: Առաքեալներ եթէ ուզէին կրնային իրենց ուզած մարդիկը պաշտօնի կանչել, հարցը հաւատացեալ ժողովուրդին առջև առանց ներկայացնելու, սակայն չըրին այդ և ըսին. «Չի վայելի մեզի Ասուծոյ խօսքը բոլոր եւ սեղաններու ծառայութիւն ընել, ուսի եղբւ՛րք, ընտրեցիք ձեռք բարի վկայուած Հոգւով Սրբով եւ իմաստութեամբ լեցուած եօթը այլ մարդիկ զորս ղեկնել այս